

ภาษีอากรของไทย *

มนูญ พาหิระ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาษีอากรนับว่าเป็นภาระโดยตรงของพลเมืองดีทั้งหลายที่จะช่วยกันเสียสละส่วนรายได้ของตนให้รัฐบาลนำไปใช้จ่ายบริหารประเทศ ว่ากันโดยทางทฤษฎีแล้ว หลักเกณฑ์การกำหนดแนวทางของการเสียสละรายได้ส่วนตนให้แก่รัฐบาลอาจจะพิจารณาได้เป็น ๒ ทางด้วยกันคือ พิจารณาจากขีดความสามารถของแต่ละบุคคลในอันที่จะแบ่งรายได้ให้แก่รัฐ หรืออาจจะพิจารณาจากประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากบริการต่าง ๆ ของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าเราจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์ของทฤษฎีใด ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า รัฐบาลจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากประชาชนในชาติเพื่อให้การบริหารประเทศสามารถที่จะดำเนินการไปได้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเป็นพลเมืองของประเทศที่มีรัฐบาลเป็นแกนกลางในการบริหารนั้น พลเมืองทุกคนควรที่จะต้องยอม

แบกภาระภาษีควบคู่ไปด้วยไม่ว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจก็ตาม

เนื่องจากภาษีอากรเป็นภาระที่ตกอยู่กับพลเมืองทุกคน ความรู้และความเข้าใจถึงลักษณะของการกระจายภาระภาษีอากรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายการคลังของประเทศ การศึกษาในเรื่องนี้มักจะกระทำในรูปแบบของการวิเคราะห์การกระจายภาระภาษีอากรของครอบครัวที่มีรายได้ระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่ถ้าข้อมูลเอื้ออำนวยให้เรา ก็อาจจะขยายการศึกษาออกไป โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระจายภาระภาษีอากรของครอบครัวในชนบท เปรียบเทียบกับครอบครัวในเมือง เป็นต้น โดยเหตุที่ความรู้ในเรื่องของการกระจายภาระภาษีอากรเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องรู้เพื่อการกำหนดนโยบายภาษีอากร ต่างประเทศได้ให้ความสนใจและทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าวนี้มาเป็นเวลา

* รายงานในบทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของผู้เขียนในหัวข้อเรื่อง "Tax Incidence: A Case Study of Thailand" มหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา โดยเหตุที่ผู้เขียนมีเวลาน้อยมากในการเขียนบทความฉบับนี้ การใช้ถ้อยคำภาษาและความกระตือรือร้นของเนื้อเรื่องจึงอาจจะบกพร่องไปบ้าง ผู้ที่สนใจในรายละเอียดของเรื่องนี้อาจจะค้นคว้าได้จากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งมีอยู่ที่ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เกือบ ๕๐ ปีแล้ว สำหรับประเทศไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสนใจและการศึกษาวิเคราะห์การกระจายภาษาราชการเพ็งจะเริ่มต้นในราวปี ๒๕๑๖ นี้เอง ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยได้นำเอาระบบภาษาราชการแบบตะวันตกมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เราอาจจะสังเกตได้ว่าในอดีตที่ผ่านมา นั้นนโยบายการคลังด้านภาษาราชการของไทยมักจะเน้นหนักในเรื่องของการเพิ่มรายได้ของรัฐบาล โดยการเพิ่มอัตราภาษีเฉพาะอย่างยิ่งภาษีสินค้าเข้า โดยที่อาจจะยังไม่รู้ว่าภาษาราชการประเภทต่าง ๆ นั้นมีการกระจายไปในลักษณะใด หรือผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนั้น จะกระทบกระเทือนกลุ่มบุคคลใด มากน้อยเพียงใด ดังนั้นผลกระทบกระเทือนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมักจะอยู่ในรูปของการคาดคะเนแทบทั้งสิ้น ในด้านการจัดเก็บภาษาราชการนั้น ก็คงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าประเทศไทยได้นำความรู้และวิชาการสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บภาษี แต่ผลของการจัดเก็บภาษาราชการนั้นยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจนัก สาเหตุที่สำคัญน่าจะเกิดจากตัวบุคคลผู้บริหารการจัดเก็บเป็นสำคัญ การบริหารการจัดเก็บภาษาราชการในลักษณะที่มุ่งจะแสดงผลประโยชน์ใส่ตนนั้น ทำให้การบังคับจัดเก็บภาษาราชการมีลักษณะเฉื่อยชาและไร้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ลักษณะดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมให้การหลบเลี่ยงและการหลบหลีกภาษาราชการเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ผลลัพธ์ที่เห็นอย่างชัดแจ้งก็

คือการขาดรายได้ที่รัฐควรจะได้เป็นจำนวนมหาศาลและจะเป็นผลให้ภาษาราชการต้องตกหนักอยู่กับกลุ่มชนส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนหรือปานกลางมากยิ่งขึ้น

โครงสร้างภาษาราชการของไทย

ถ้าจะพิจารณากันอย่างผิวเผินแล้วจะเห็นได้ว่า บุคคลเพียงกลุ่มน้อยเท่านั้นที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา บุคคลกลุ่มใหญ่ชาวไร่ชาวนาหรือบุคคลที่มีระดับรายได้ต่ำ ๆ ไม่อยู่ในข่ายของการเสียภาษีดังกล่าว แต่โดยเหตุที่ภาษาราชการของไทยประกอบด้วยภาษีทางตรงและระบบภาษีทางอ้อม จะเห็นได้ว่าบุคคลทุกคนนั้นต้องเสียภาษาราชการให้แก่รัฐไม่ว่าทางตรงก็ทางอ้อมหรือทั้งสองอย่าง สิ่งที่น่าสังเกตก็คือชาวไร่ชาวนาของไทยมีความสำนึกในความเป็นเจ้าของภาษีน้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุที่ว่าความรู้ลึกที่ตนไม่ได้เสียภาษีทางตรงทำให้ลืมนึกถึงข้อเท็จจริงที่ว่ารายจ่ายของตนในการซื้อสินค้าต่าง ๆ นั้น ได้รวมถึงการเสียภาษีทางอ้อมอยู่แล้ว การขาดสำนึกในความเป็นเจ้าของภาษีนี้นั้นจะมีผลต่อความสำนึกในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือการศึกษาภาษาราชการ

ส่วนประกอบของโครงสร้างภาษาราชการของประเทศไทยในระหว่างปี ๒๕๑๒ - ๒๕๑๔ อาจจะพิจารณาได้จากตารางที่ ๑ จะเห็นได้ว่า

รายรับของรัฐบาลในแต่ละปี ส่วนใหญ่จะเป็น รายรับในรูปของภาษีทางอ้อมซึ่งคิดโดยอัตรา เฉลี่ยแล้วจะเป็นประมาณ ๗๖% จากรายรับภาษี อากรทั้งหมดในช่วงเวลาดังกล่าวเฉพาะภาษี สิ้นค้าเข้าและภาษีการค้ารวมกันแล้วให้รายรับ แก่รัฐบาลเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งของรายรับทั้ง หมดสำหรับภาษีทางตรงนั้น ถึงแม้ว่าจะมีแนว โนม์สูงขึ้นทุกปี แต่ก็ให้รายรับแก่รัฐบาลประ- มาณ ๑๓% เท่านั้น โดยเหตุที่รายรับส่วนใหญ่ ของรัฐบาลเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งมีลักษณะของ ภาษีเพื่อการบริโภคและโดยข้อสมมุติที่ว่าภาษี เพื่อการบริโภคมูลักษณะที่เพิ่มขึ้นแบบถดถอย

(regressive) ดังนั้นโครงสร้างของภาษีอากร ลักษณะนี้อาจจะไม่ช่วยให้การกระจายรายได้ เป็นไปในลักษณะที่ดีขึ้นได้

การกระจายรายได้ของไทย

การกระจายรายได้นั้น ถ้าจะพูดกันอย่าง ง่าย ๆ แล้วหมายถึงลักษณะของเปอร์เซ็นต์ของ รายได้ที่กระจายอยู่ในมือของกลุ่มชนผู้มีรายได้ ระดับต่างๆ กัน ถ้าการกระจายรายได้มีลักษณะ ที่เท่าเทียมกันมากขึ้นเท่าใดเปอร์เซ็นต์ของราย ได้และเปอร์เซ็นต์ของครอบครัวจะมีความแตก ต่างกันน้อยลงเท่านั้นการวัดการกระจายรายได้

ตารางที่ ๑

โครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทย ๒๕๑๒-๒๕๑๔

รายได้ของรัฐบาล	๒๕๑๒	๒๕๑๓	๒๕๑๔	เฉลี่ย
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	๗.๐	๗.๖	๘.๓	๗.๖
ภาษีรายได้บริษัท	๕.๐	๕.๓	๕.๖	๕.๓
ภาษีสินค้าเข้า	๓๒.๔	๓๑.๖	๓๐.๒	๓๑.๔
ภาษีสินค้าออก	๙.๐	๕.๐	๒.๔	๕.๕
ภาษีการค้า	๒๐.๓	๒๑.๗	๒๒.๙	๒๑.๖
ภาษีเฉพาะอย่าง	๑๖.๐	๑๗.๙	๑๙.๔	๑๗.๘
ภาษีอื่น ๆ	๓.๔	๒.๖	๒.๓	๒.๔
ภาษีผูกขาด	๓.๗	๓.๘	๔.๖	๔.๐
ค่าภาคหลวง	๒.๒	๒.๓	๒.๓	๒.๓
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาต	๒.๐	๒.๒	๒.๐	๒.๑
	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มาของข้อมูล รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ตุลาคม, ๒๕๑๕) ตาราง II. ๑

มีวิธีวัดในหลายรูปแบบด้วยกัน แต่วิธีการวัดการกระจายรายได้ที่นิยมแพร่หลายกันมากก็คือการหาค่า Gini coefficient ซึ่งจะให้ค่าระหว่างศูนย์ (การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์) และหนึ่ง (รายได้ที่ไม่มีมีการกระจายเลย) โดยปกติแล้วค่าของการกระจายรายได้ที่อาจถือว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็คือ .๓ หรือต่ำกว่านั้นเพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วไม่มีรายได้ของประเทศไหนในโลกที่จะตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว สำหรับประเทศไทยตารางที่ ๒ ข้างล่างนี้แสดงค่าของ Gini coefficient สำหรับปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ ค่าดังกล่าวมาจากค่านิยามของรายได้ ๓ แบบด้วยกัน สำหรับรายได้ที่เป็นตัวเงินนั้น หมายถึงรายได้ในรูปของค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร ซึ่งเป็นค่าจำกัดความที่ใช้ในการสำรวจการใช้จ่ายของประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายได้ในแบบที่สองคือรายได้ของครอบครัว (household income)

เป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินบวกกับรายได้ที่เป็นสิ่งของ (income in kind) รายได้แบบที่ ๓ คือรายได้แบบที่ ๒ เพิ่มด้วยรายได้ในรูปอื่น ๆ อาทิเช่น รายได้ส่วนที่แจ้งไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง รายได้ที่อยู่ในรูปของภาษีบริษัท รายได้ที่ถูกเก็บไว้ในบริษัทและรายได้ที่อยู่ในรูปของภาษีทางอ้อมทั้งหมดสำหรับรายได้ประเภทที่ ๓ นี้เป็นรายได้ในความหมายที่กว้างซึ่งนักเศรษฐศาสตร์การคลังส่วนมากเห็นว่าควรจะนับว่าเป็นรายได้ที่มีความสมบูรณ์ที่สุด

จากตารางที่ ๒ ดังกล่าว เราอาจกล่าวได้ว่าการกระจายรายได้ของประเทศไทยมีลักษณะของความไม่เท่าเทียมกันอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น เกาหลีใต้ (๐.๓๖ ในปี ๒๕๑๓) ปากีสถาน (๐.๓๓ ในปี ๒๕๑๓-๑๔) ศรีลังกา (๐.๓๔ ในปี ๒๕๑๓) หรือฟิลิปปินส์ (๐.๔๔ ในปี ๒๕๑๔) นอกจากนี้เราจะเห็นได้ว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๒

การกระจายรายได้ของไทย ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔

รายได้	Gini coefficient	
	๒๕๑๒	๒๕๑๔
๑. รายได้ที่เป็นตัวเงิน (money income)	๐.๕๒๘๗	๐.๕๘๘๙
๒. รายได้ของครอบครัว (household income)	๐.๔๒๘๖	๐.๕๐๒๑
๓. รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (adjusted household income)	๐.๔๘๖๑	๐.๕๓๔๓

ถ้าเราใช้นิยามของรายได้ที่เป็นตัวเงิน (money income) รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (adjusted household income) และรายได้ของครอบครัว (household income) ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่ารายได้ที่เป็นสิ่งของเป็นรายได้ที่กระจายอยู่ในกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นค่าของการกระจายรายได้บนฐานของรายได้ที่เป็นตัวเงินจึงน่าจะให้ภาพพจน์ของการกระจายรายได้สูงเกินกว่าความเป็นจริง จะเห็นได้ว่าเมื่อเปลี่ยนฐานรายได้จากรายได้ที่เป็นตัวเงินมาเป็นรายได้ของครอบครัว ค่าของ Gini coefficient ลดลงทั้งในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ แต่ถ้าเราเปลี่ยนฐานรายได้จากรายได้ของครอบครัวมาใช้รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ค่าของ Gini coefficient จะสูงขึ้น ทั้งนี้อาจให้คำอธิบายได้ว่า ส่วนของรายได้ต่าง ๆ ที่บวกเพิ่มเข้าไปในรายได้ของครอบครัวเพื่อหารายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้วนั้นมีลักษณะที่จะกระจายไปอยู่ในมือของกลุ่มชนที่มีรายได้ระดับสูง ๆ ปัญหาที่ควรจะต้องตัดสินใจก็คือ เราควรจะถือว่าค่า Gini coefficient ตัวไหนจะเป็นค่าที่แสดงถึงการกระจายรายได้ของไทย ก็คงเป็นที่ยอมรับกันว่า Ginicoefficient บนฐานของรายได้ที่ปรับแล้วน่าจะถือว่าเป็นเครื่องชี้ถึงการกระจายรายได้ ในความหมายนี้เป็นรายได้ที่กว้าง และครอบคลุมไปถึงรายได้แทบทุกรายได้ของไทย เพราะเหตุว่า ประเภทซึ่งน่าจะเป็นนิยามของ

รายได้ที่สมบูรณ์มากกว่าเพื่อน สิ่งที่น่าสังเกตต่อไปก็คือความไม่เท่าเทียมกันของรายได้นั้นได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในระหว่างปี ๒๕๑๒ ถึง ๒๕๑๔ ถึงแม้ว่ารายได้ประชาชาติในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ๖% ต่อปีก็ตาม เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็คงจะอธิบายได้ว่านโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมุ่งประเด็นในเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลในด้านการกระจายรายได้นั้นเอง ถ้านโยบายดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ช่องว่างของความยากจนและความร่ำรวยจะยิ่งมีมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ภาวะภาษีของประเทศไทย

บทความฉบับนี้เป็นรายงานการศึกษาภาวะภาษีอากรของประชากรไทยในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ การศึกษาภาวะภาษีอากรนั้นอาจกล่าวได้ว่าจำเป็นจะต้องมีข้อมูลในรายละเอียดมากมายตามสมควร สิ่งที่น่าจะสำคัญในขั้นแรกก็คือ จะต้องตัดสินใจเสียก่อนว่าเราจะศึกษาเฉพาะภาวะที่เกิดจากภาษีเท่านั้น หรือจะศึกษารายรับทุกประเภทของรัฐบาล หรือจะศึกษาไปพร้อม ๆ กันในด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล ต่อจากนั้นเราก็จะต้องพิจารณาด้วยว่ารายได้นั้นควรจะมีนิยามหรือคำจำกัดความกว้างแคบเพียงใด สิ่งสุดท้ายที่ถือว่าสำคัญที่สุดและจะมีผลสะท้อนต่อผลของการวิเคราะห์ก็คือ ภาษีแต่ละประเภทนั้นจะมีข้ออ้างอิงหรือข้อสมมุติอย่างไร

ในเรื่องการผลักระภาษี จะเห็นได้ว่า การที่เราจะตัดสินใจศึกษาเรื่องภาษีของภาษี การของรายรับของรัฐบาลทั้งหมด หรือจะรวมการศึกษาในเรื่องการใช้จ่ายของรัฐบาลด้วยนั้น เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้ศึกษาเป็นสำคัญ สำหรับการศึกษาของผู้เขียนนั้นมุ่งเฉพาะการศึกษาภาษีที่เกิดจากภาษีเท่านั้น โดยยึดหลักที่ว่าภาษีเป็นเรื่องของการบังคับเรียกเก็บ ส่วนรายได้ของรัฐบาลอื่น ๆ อาทิเช่น ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตนั้นเป็นเรื่องของความสมัครใจของบุคคลที่จะแลกเปลี่ยนรายได้ของตนกับสิทธิบางอย่างจากรัฐบาล (quid pro quo payments) ดังนั้น รายได้ของรัฐบาลส่วนนี้ไม่ถือว่าก่อให้เกิดภาระแต่ประการใด สำหรับนิยามและคำจำกัดความของรายได้นั้น ผู้เขียนได้เลือกรายได้ ๒ แบบในรูปของรายได้ของครอบครัวและรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว มาใช้ในการศึกษาสำหรับรายได้ในแบบแรกนั้นเป็นรายได้ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปถือว่าเป็นรายได้ของตน ส่วนรายได้ในแบบที่สองนั้นเป็นรายได้ที่นักเศรษฐศาสตร์การคลังทั่วไปถือว่าเป็นรายได้ที่มีคำจำกัดความที่กว้างขวางและค่อนข้างจะสมบูรณ์ที่สุดในบรรดาคำจำกัดความของรายได้ทั้งหลาย ในด้านข้อสมมุติของการผลักระภาษีนั้น หลังจากที่ได้พิจารณาข้อมูลระบบเศรษฐกิจและสังคมของ

ประเทศไทยแล้วภาษีชนิดต่าง ๆ จะมีข้อสมมุติในการผลักระภาษีดังนี้

๑. ภาษีบุคคลธรรมดา ไม่มีการผลักระ

๒. ภาษีทรัพย์สินที่ดินและที่อยู่อาศัย ภาระภาษีจะถูกผลักรับไปให้ผู้เช่า ภาษีทรัพย์สินในด้านการปรับปรุงที่ดิน ภาระภาษีจะตกอยู่กับเจ้าของที่ดิน

๓. ภาษีบริษัท ภาระภาษีตกอยู่กับเจ้าของทุน แรงงาน และผู้บริหารในอัตราส่วน ๑/๓ เท่า ๆ กัน

๔. ภาษีการค้า ภาระภาษีตกกับเจ้าของทุน แรงงาน และผู้บริหารในอัตราส่วน ๑/๖ และ ๒/๓ ตามลำดับ

๕. ภาษีอากรแสตมป์ ภาระภาษีตกอยู่กับผู้ใช้เอกสารซึ่งจะต้องติดแสตมป์

๖. ภาษีเงินฝากและภาษีสินค้าเข้า ภาระภาษีตกอยู่กับผู้บริหารสินค้าเท่านั้น

๗. ภาษีสินค้าออกและค่าพิธีเมี่ยมข้าว ภาระภาษีจะถูกผลักรับไปให้ผู้ผลิตและชาวไร่ชาวนา

ในการคำนวณภาระภาษีนี้นั้น หลังจากที่ได้กำหนดการผลักระภาษีแต่ละประเภทแล้ว และภายหลังจากที่ภาษีดังกล่าวได้กระจายไปให้แก่ครอบครัวในระดับรายได้ต่าง ๆ กันแล้ว เรา

ก็ทำการคำนวณภาระภาษีโดยการคำนวณอย่างง่าย ๆ ข้างล่างนี้

$$\text{อัตราภาษีฐานรายได้ (Effective tax rate)} = \frac{\text{ภาษี}}{\text{รายได้}} \times 100$$

ผลของการคำนวณภาระภาษีของครอบครัวในระดับต่าง ๆ แสดงอยู่ในตารางที่ ๓ ถึง ๖ เราจะสังเกตเห็นว่าจากตารางที่ ๕ นั้น ในปี ๒๕๑๔ อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวสำหรับภาษีรายได้บุคคลธรรมดาเมื่ออัตราก้าวหน้า (progressive) โดยเริ่มจากระดับรายได้ต่ำไปจนถึงระดับรายได้ ๓๖,๐๐๐ บาทต่อปี และมีอัตราถดถอย (regressive) ในระดับรายได้ ๔๘,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาทต่อปี หลังจากนั้นจึงมีอัตราก้าวหน้าอีก การที่ผลเป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าภาษีรายได้บุคคลธรรมดาควรจะมีความก้าวหน้าเมื่อเลื่อนจากระดับรายได้ต่ำไปหาสูง ในด้านภาษีทรัพย์สินนั้น ลักษณะของมันเป็นอัตราก้าวหน้าแบบขั้นบรรได ภาษีบริษัทมีอัตราก้าวหน้าจากระดับรายได้ต่ำ มีอัตราภาษีที่เป็นสัดส่วนคงที่ (proportion) ระหว่างรายได้ ๙,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่อจากนั้นก็มีความโน้มถอยลงหลังเมื่อเลื่อนไปหาระดับรายได้สูงขึ้นสำหรับภาษีอื่น ๆ นั้น ถ้าจะกล่าวอย่างรวบ ๆ ก็มีลักษณะคล้าย ๆ กันคือ เริ่มจากอัตราก้าวหน้าในระดับรายได้ต่ำ และมีอัตราถดถอยในระหว่างรายได้ชั้น ๑๒,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ถ้าเรา

หันมาพิจารณาภาษีทั้งหมดรวมกันของระดับรายได้ต่าง ๆ (ช่องสุดท้ายขวามือ) จะเห็นได้ว่า มีลักษณะที่ผันผวนขึ้นลงเช่นเดียวกับภาษีประเภทต่าง ๆ อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวซึ่งหาจากภาษีทั้งหมดรวมกันและจากทุกชั้นของระดับรายได้แสดงค่า ๑๖.๖ เปอร์เซ็นต์ ค่าดังกล่าวนี้ นับว่ามีความสำคัญในลักษณะที่ว่า เราถือว่าเป็นเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของภาระภาษีทั้งหมดที่บุคคลในทุกระดับรายได้ควรจะต้องแบกภาระถ้าหากว่าอัตราภาษีจะมีลักษณะในรูปของภาษีรายได้ที่เป็นสัดส่วนเท่ากันของรายได้ (proportional income tax) หรือกล่าวง่าย ๆ ว่าถ้าจะให้ภาระภาษีมีการกระจายอย่างยุติธรรมแล้ว ทุก ๆ ระดับรายได้ควรจะเสียภาษีเป็นจำนวน ๑๖.๖ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ของตน เพื่อที่จะแสดงให้เห็นชัดว่า ครอบครัวในระดับรายได้ใดแบกภาระภาษีเท่าใด เราก็อาจจะแสดงโดยรูปดังรูปที่ ๒ เราจะพบว่าโดยการใช้นิยามของรายได้ของครอบครัว (household income base) ครอบครัวที่มีรายได้ระดับ ๖,๐๐๐ ถึงระดับรายได้ ๒๕,๐๐๐ บาทต่อปี และระดับรายได้ ๖๐,๐๐๐ ต่อปีขึ้นไปแบกภาระภาษีมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ระดับอื่น ๆ ถ้าจะกล่าวอย่างง่าย ๆ แล้วเราอาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวที่ยากจนและครอบครัวที่มีฐานะปานกลางแบกภาระภาษีมากกว่าครอบครัวที่ค่อนข้างจะร่ำรวย และครอบครัวที่ร่ำรวยนั่นเอง

ตารางที่ ๓
อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัว ๒๕๑๒

(เปอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสตมป์	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสินค้าเข้า	ค่าพร่เมียม และภาษี สินค้าออก	ภาษีทั้งหมด
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๑	๐.๖	๒.๘	๒.๓	๔.๗	๑.๖	๑๒.๑
๓,๐๐๐—๕,๕๕๕	—	๐.๒	๐.๕	๔.๐	๓.๑	๖.๕	๒.๖	๑๗.๓
๖,๐๐๐—๘,๕๕๕	—	๐.๒	๑.๐	๔.๕	๓.๗	๗.๖	๓.๐	๒๐.๐
๙,๐๐๐—๑๑,๕๕๕	๐.๕	๐.๒	๑.๑	๔.๕	๓.๕	๘.๒	๓.๐	๒๒.๓
๑๒,๐๐๐—๑๔,๕๕๕	๑.๑	๐.๒	๑.๒	๕.๑	๔.๑	๘.๕	๒.๘	๒๓.๐
๑๕,๐๐๐—๑๗,๕๕๕	—	๐.๒	๑.๑	๕.๕	๔.๐	๗.๘	๒.๖	๒๐.๗
๑๘,๐๐๐—๒๐,๕๕๕	๑.๖	๐.๒	๑.๒	๕.๕	๓.๘	๘.๐	๑.๘	๒๑.๖
๒๑,๐๐๐—๒๓,๕๕๕	—	๐.๕	๑.๔	๕.๗	๓.๘	๘.๑	๒.๑	๒๑.๗
๒๔,๐๐๐—๒๕,๕๕๕	๑.๑	๐.๕	๑.๔	๕.๒	๓.๓	๗.๑	๒.๘	๒๑.๔
๒๖,๐๐๐—๔๗,๕๕๕	๑.๓	๐.๕	๑.๔	๔.๕	๓.๐	๖.๕	๑.๘	๑๙.๔
๔๘,๐๐๐—๕๙,๕๕๕	๑.๒	๐.๕	๑.๓	๔.๘	๒.๙	๖.๔	๑.๙	๑๙.๑
๖๐,๐๐๐—ขึ้นไป	๕.๒	๐.๕	๑.๓	๔.๖	๒.๗	๕.๕	๐.๓	๒๔.๖
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๕	๐.๓	๑.๑	๔.๗	๓.๔	๗.๑	๒.๒	๒๐.๓

ตารางที่ ๔

อัตราภาษีสถานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ๒๕๒๑

(เปอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีสถาน บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสตมป์	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสินค้าเข้า	กำไรไม่ยอม และภาษี สินค้าออก	ภาษีทั้งหมด
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๑	๐.๕	๒.๓	๑.๘	๓.๗	๑.๒	๙.๖
๓,๐๐๐—๕,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๖	๒.๙	๒.๒	๔.๗	๑.๙	๑๒.๕
๖,๐๐๐—๘,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๗	๓.๑	๒.๖	๕.๓	๒.๑	๑๓.๙
๙,๐๐๐—๑๑,๙๙๙	๐.๖	๐.๑	๐.๘	๓.๓	๒.๖	๕.๕	๒.๐	๑๕.๐
๑๒,๐๐๐—๑๔,๙๙๙	๐.๗	๐.๑	๐.๘	๓.๔	๒.๗	๕.๗	๑.๙	๑๕.๓
๑๕,๐๐๐—๑๗,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๘	๓.๓	๒.๗	๕.๒	๑.๘	๑๓.๙
๑๘,๐๐๐—๒๓,๙๙๙	๑.๑	๐.๒	๐.๘	๓.๓	๒.๖	๕.๓	๑.๒	๑๔.๕
๒๔,๐๐๐—๒๙,๙๙๙	—	๐.๓	๐.๘	๓.๑	๒.๑	๔.๔	๑.๑	๑๑.๙
๓๐,๐๐๐—๓๕,๙๙๙	๐.๖	๐.๓	๐.๘	๒.๙	๑.๘	๓.๙	๑.๕	๑๑.๙
๓๖,๐๐๐—๔๗,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๗	๒.๘	๐.๖	๓.๖	๑.๐	๑๐.๘
๔๘,๐๐๐—๕๙,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๗	๒.๗	๑.๖	๓.๖	๑.๑	๑๐.๗
๖๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๕.๒	๐.๓	๐.๗	๒.๖	๑.๕	๓.๓	๐.๒	๑๓.๘
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๐	๐.๒	๐.๗	๓.๐	๒.๑	๔.๕	๑.๔	๑๒.๙

ตารางที่ ๕
อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัว ๒๕๑๔

(เปอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสตมป์	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสินค้าเข้า	ค่าพรีเมียม และภาษี สินค้าออก	ภาษีทั้งหมด
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๒	๐.๖	๓.๓	๓.๒	๕.๐	๐.๔	๑๒.๗
๓,๐๐๐—๕,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๙	๔.๔	๓.๘	๖.๑	๐.๖	๑๖.๑
๖,๐๐๐—๘,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๐	๔.๖	๔.๓	๖.๖	๐.๗	๑๗.๕
๙,๐๐๐—๑๑,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๕.๒	๔.๗	๗.๔	๐.๗	๑๙.๔
๑๒,๐๐๐—๑๔,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๔.๗	๔.๐	๖.๔	๐.๖	๑๗.๐
๑๕,๐๐๐—๑๗,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๔.๗	๔.๒	๖.๒	๐.๕	๑๗.๐
๑๘,๐๐๐—๒๓,๙๙๙	๐.๘	๐.๒	๑.๑	๔.๗	๓.๙	๖.๑	๐.๔	๑๗.๓
๒๔,๐๐๐—๒๙,๙๙๙	๑.๐	๐.๕	๑.๑	๔.๔	๓.๓	๕.๓	๐.๔	๑๖.๐
๓๐,๐๐๐—๓๕,๙๙๙	—	๐.๕	๑.๐	๓.๘	๒.๕	๔.๑	๐.๔	๑๒.๔
๓๖,๐๐๐—๔๗,๙๙๙	๑.๘	๐.๕	๑.๐	๔.๐	๒.๗	๔.๔	๐.๓	๑๔.๙
๔๘,๐๐๐—๕๙,๙๙๙	๑.๔	๐.๕	๑.๐	๓.๗	๒.๔	๔.๐	๐.๓	๑๓.๓
๖๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๑๑.๑	๐.๕	๑.๐	๔.๐	๒.๘	๔.๖	๐.๑	๒๔.๑
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๕	๐.๔	๑.๐	๔.๓	๓.๕	๕.๕	๐.๕	๑๖.๖

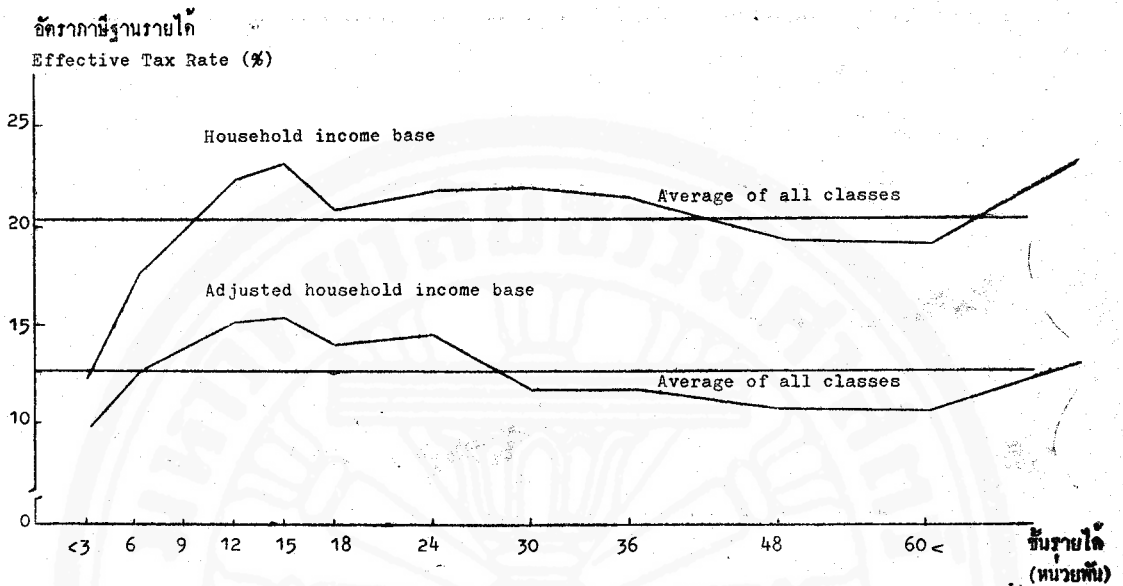
ตารางที่ ๖

อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ๒๕๑๔

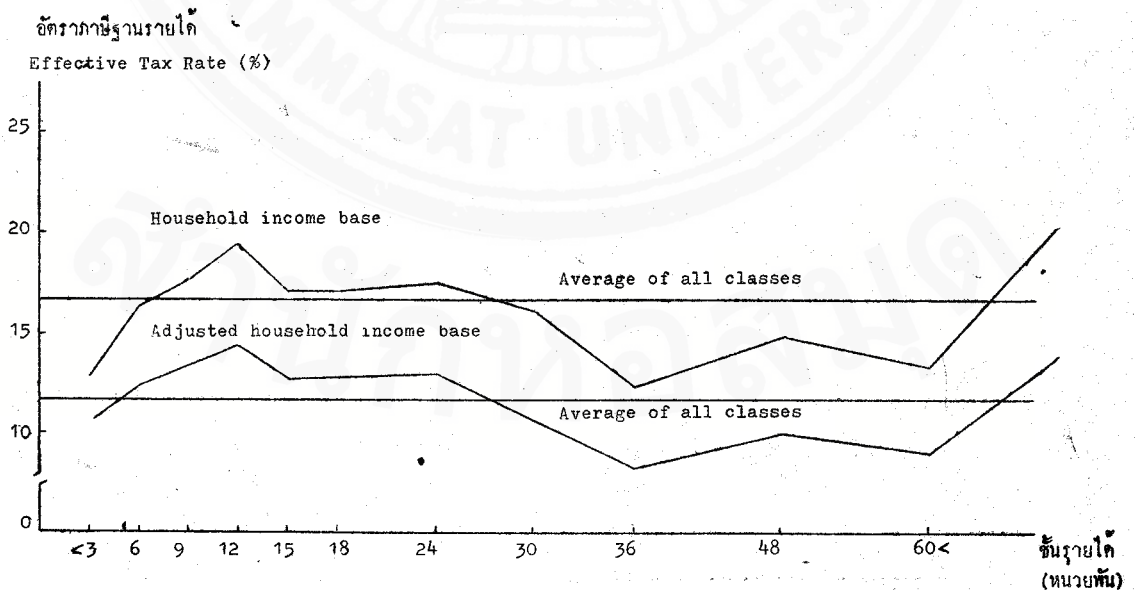
(เปอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสตมป์	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสินค้าเข้า	ค่าพรีเมียม และภาษี สินค้าออก	ภาษีทั้งหมด
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๑	๐.๕	๒.๗	๒.๖	๔.๑	๐.๔	๑๐.๕
๓,๐๐๐-๕,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๗	๓.๔	๒.๙	๔.๗	๐.๕	๑๒.๔
๖,๐๐๐-๘,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๕	๓.๒	๕.๐	๐.๕	๑๓.๒
๙,๐๐๐-๑๑,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๘	๓.๔	๕.๔	๐.๕	๑๔.๒
๑๒,๐๐๐-๑๔,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๕	๓.๐	๔.๗	๐.๔	๑๒.๖
๑๕,๐๐๐-๑๗,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๕	๓.๑	๔.๖	๐.๔	๑๒.๖
๑๘,๐๐๐-๒๓,๙๙๙	๐.๖	๐.๒	๐.๘	๓.๕	๒.๙	๔.๖	๐.๓	๑๒.๘
๒๔,๐๐๐-๒๙,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๗	๒.๙	๒.๒	๓.๕	๐.๒	๑๐.๖
๓๐,๐๐๐-๓๕,๙๙๙	—	๐.๓	๐.๗	๒.๖	๑.๗	๒.๗	๐.๓	๘.๓
๓๖,๐๐๐-๔๗,๙๙๙	๑.๒	๐.๓	๐.๗	๒.๗	๑.๘	๓.๐	๐.๒	๑๐.๐
๔๘,๐๐๐-๕๙,๙๙๙	๐.๙	๐.๓	๐.๗	๒.๕	๑.๖	๒.๗	๐.๒	๙.๐
๖๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๗.๔	๐.๔	๐.๗	๒.๖	๑.๙	๓.๐	๐.๑	๑๖.๑
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๑	๐.๓	๐.๗	๓.๑	๒.๕	๓.๙	๐.๓	๑๑.๙

รูปที่ ๑
อัตราภาษีฐานรายได้ ๒๕๑๒

รูปที่ ๒
อัตราภาษีฐานรายได้ ๒๕๑๔

เมื่อเราเปลี่ยนจากการใช้รายได้ของครอบครัวมาเป็นรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (Adjusted household income) ข้อสรุปข้างบนก็ยังคงเป็นจริงอยู่นั่นเอง สำหรับปี ๒๕๑๒ นั้น เราก็คงจะให้ข้อสรุปของภาระภาษีว่าคล้าย ๆ กับปี ๒๕๑๔ เพียงแต่จะมีความแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องของช่วงรายได้ที่จะพิจารณาว่าระดับรายได้ไหนมีภาษีมากหรือน้อยกว่าภาระภาษีเฉลี่ย

ความก้าวหน้าหรือถดถอย (gressivity) ของโครงสร้างภาษีอากรของไทย

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว การกระจายรายได้ของประเทศย่อมสัมพันธ์กับโครงสร้างของภาษีอากรที่เป็นอยู่ ถ้าเราสมมติให้การใช้จ่ายของรัฐบาลอยู่คงที่ ประเทศที่มีโครงสร้างภาษีก้าวหน้าสูง ย่อมจะมีผลทำให้การกระจายรายได้มีลักษณะที่เท่าเทียมกันยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าโครงสร้างของภาษีอากรมีลักษณะถดถอย การกระจายรายได้จะมีความไม่เท่าเทียมกันยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยนั้นเราทราบมาแล้วว่า อัตราภาษีฐานรายได้ (Effective tax rate) มีลักษณะผันผวนขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ว่าจะเป็นใช้นิยามของคำว่ารายได้ในแบบใดก็ตาม ดังนั้น จึงเป็นการยากลำบากที่จะกล่าวสรุปว่า ภาษีอากรประเภทไหนหรือโครงสร้างภาษีอากรของไทยมีลักษณะก้าวหน้าหรือถดถอยลงอย่างไร ในการแก้ปัญหา

ดังกล่าวนี้ Professor Danial B. Suits ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ผู้บรรยาย ณ มหาวิทยาลัยฮาวายได้ค้นพบเทคนิคของการวัดความก้าวหน้าของภาษีอากรโดยใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับการหา Gini coefficient ซึ่งอาจสรุปวิธีการหาได้ดังนี้

สมมติให้ S = ดัชนีความก้าวหน้าของภาษี

X = เปอร์เซนต์สะสมของรายได้

Y = เปอร์เซนต์สะสมของอัตราภาษีฐานรายได้

เพราะฉะนั้น
$$S = 1 - \sum_{i=1} (X_i - X_{i-1})$$

$(Y_i + Y_{i-1})$

$$-1 < S < +1$$

ค่า S ที่เป็น + แสดงถึงภาษีนั้นเป็นภาษีที่มีลักษณะก้าวหน้า ส่วนค่า S ที่เป็นลบแสดงถึงภาษีที่มีลักษณะถดถอย ถ้าค่า S เท่ากับศูนย์ ภาษีนั้นจะเป็นภาษีที่เป็นสัดส่วน (proportional) อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าวิธีการนี้จะสามารถแก้ปัญหาในการสรุปว่าภาษีใดจะมีลักษณะก้าวหน้าหรือถดถอยก็ตาม วิธีการนี้ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ค่า S จะเป็นค่าที่แสดงความก้าวหน้าหรือถดถอยของภาษีประเภทนั้นในทุกๆระดับรายได้ แต่ไม่อาจบอกเราได้ว่าช่วงไหนของรายได้ ภาษีมูลักษณะก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นต้น ถ้าเราพิจารณาจากตารางที่ ๗ เราจะพบว่าโครงสร้าง

ภาษาของประเทศไทยมีลักษณะที่ก้าวหน้าเล็กน้อย
ทั้งในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ ถ้าหากว่าเรา
พิจารณาโดยใช้รายได้ของครอบครัวเป็นฐานใน
การคำนวณ จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าของภาษี
ได้ลดลงจาก ๐.๑๑๓ ในปี ๒๕๑๒ มาเป็น ๐.๐๐๗
ในปี ๒๕๑๔ ถ้าเราเปลี่ยนฐานรายได้มาเป็น
รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ลักษณะตรงข้าม
จะเกิดขึ้น นั่นคือ โครงสร้างภาษีของประเทศ
จะมีลักษณะถดถอยโดยค่า S จะเริ่มจาก -๐.๐๑๐

ในปี ๒๕๑๒ มาเป็น -๐.๐๖๓ ในปี ๒๕๑๔ ถ้า
เราหันมาพิจารณาภาษีแต่ละประเภทจะสังเกต
เห็นว่า ภาษาทางตรงของประเทศมีลักษณะก้าว
หน้า ส่วนภาษีทางอ้อมนั้น มีลักษณะถดถอย จาก
การทราบถึงโครงสร้างภาษีเช่นนี้ เราก็อาจจะ
สรุปได้ว่า โครงสร้างภาษีของประเทศไทยจะ
ช่วยให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลงถ้า
เราใช้รายได้ของครอบครัวเป็นฐาน ในทางตรง
กันข้ามถ้าเราใช้รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว

ตารางที่ ๗

S - Coefficient แสดงถึงลักษณะความก้าวหน้าของภาษี
ประเภทต่าง ๆ ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔

ภาษี	S-Coefficient			
	ฐานรายได้ของครอบครัว		ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว	
	๒๕๑๒	๒๕๑๔	๒๕๑๒	๒๕๑๔
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	๐.๖๓๒	๐.๗๖๖	๐.๕๑๗	๐.๗๔๓
ภาษีทรัพย์สิน	๐.๓๐๓	๐.๒๑๙	๐.๒๒๕	๐.๑๕๐
ภาษีบริษัท	๐.๑๖๐	๐.๐๒๑	๐.๐๒๕	-๐.๐๔๐
ภาษีการค้าและอากรแสตมป์	๐.๑๑๐	-๐.๐๒๙	-๐.๐๑๑	-๐.๐๙๘
ภาษีเฉพาะอย่าง	๐.๐๕๖	-๐.๐๗๖	-๐.๐๗๐	-๐.๑๕๘
ภาษีสินค้าเข้า	๐.๐๖๖	-๐.๐๘๗	-๐.๐๖๑	-๐.๑๕๔
ค่าพรีเมียมและภาษีสินค้าออก	-๐.๐๓๐	-๐.๑๘๐	-๐.๑๕๔	-๐.๒๕๐
ภาษีทั้งหมด	๐.๑๑๓	-๐.๐๐๗	-๐.๐๑๐	-๐.๐๖๓

หมายเหตุ เครื่องหมายบวกแสดงถึงว่าภาษีชนิดดังกล่าวเป็นภาษีก้าวหน้า เครื่องหมายลบแสดงถึงภาษีถดถอย
หลัง ส่วน S-Coefficient เป็นค่าที่ผู้เขียนบัญญัติขึ้นเอง

เป็นฐาน เราก็อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างภาษี
ของประเทศไทยเช่นนี้จะทำให้ความไม่เท่าเทียม
กันของรายได้ทวีเพิ่มสูงขึ้น ข้อสรุปดังกล่าว
แล้วน่าจะเป็นจริง เพราะจากตารางที่ ๘ นั้น
Gini coefficient ซึ่งหาได้จากรายได้ก่อนหัก
ภาษีและภายหลังการหักภาษีแสดงให้เห็นว่า
ด้วยฐานของรายได้ของครอบครัว การกระจาย
รายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันได้ลดลงประมาณ ๔.๔%
และ ๐.๖% ในปี ๒๕๑๒ และปี ๒๕๑๔ ตาม
ลำดับแต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้ฐานรายได้ของครอบ
ครัวที่ปรับแล้ว ความไม่เท่าเทียมกันของการ
กระจายรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๐.๑% และ ๐.๕%
ในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว เนื่องจากนิยามของ
รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้วเป็นนิยามของ
รายได้ที่กว้างขวางและสมบูรณ์ เราอาจกล่าวได้
ว่า ภาษีของประเทศไทยก่อให้เกิดภาระภาษีแก่
คนจนมากกว่าคนที่ร่ำรวย ลักษณะของการ
กระจายภาระเช่นนี้ออกจะขาดความเป็นธรรม
ต่อสังคมไทยยิ่งนัก เพราะชนส่วนใหญ่ของ
ประเทศอยู่ในฐานะที่ยากจนอยู่แล้ว และโดย
เหตุที่โครงสร้างภาษีอากรของประเทศมีลักษณะ
ถดถอย ปัญหาของการกระจายรายได้ที่ไม่เท่า
เทียมกันซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่สูงมากของไทย
จึงไม่อาจจะแก้ไขได้ด้วยเครื่องมือภาษีที่มีอยู่ใน
ปัจจุบัน หากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี
อากรไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ช่องว่าง
ระหว่างคนจนและคนรวยก็คงนับวันจะขยายตัว
ออกไปมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะข้างล่างนี้มีจุดประสงค์ที่จะ
ลดความถดถอยของภาษีของประเทศและเพิ่ม
รายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นสำคัญ

(๑) โดยเหตุที่ภาษียาได้บุคคลธรรมดา
และภาษีทรัพย์สินมีลักษณะที่ก้าวหน้า การเพิ่ม
ความก้าวหน้าของภาษีเหล่านี้จะช่วยให้เกิด
การลดลงในความถดถอยของภาษีทั้งหมดของ
ประเทศ ในด้านที่เกี่ยวกับภาษียาได้บุคคล
ธรรมดานั้น อัตราภาษีดูเหมือนจะก้าวหน้าใน
ระดับที่น่าพอใจแล้ว แต่ถ้าจะให้การกระจาย
ภาระภาษีตกอยู่กับกลุ่มชนที่มีฐานะร่ำรวยมาก
ยิ่งขึ้น เราควรจะริเริ่มใช้ภาษี capital gains
โดยให้รวมรายได้จาก capital gains เข้าไปอยู่
ในฐานภาษีรายได้บุคคลธรรมดาด้วย การ
ดำเนินการเช่นนี้นอกจากจะทำให้การกระจาย
ภาระภาษีไปตกอยู่กับกลุ่มชนที่มีรายได้สูงเพิ่ม
ขึ้นแล้ว การเก็บ capital gains จะช่วยให้การ
เก็งกำไรที่ดิน หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งไม่อำนวย
ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศลดลงไปด้วย
สำหรับภาษีทรัพย์สินนั้น อัตราภาษีปรับปรุง
ที่ดินควรจะเพิ่มขึ้นและจัดให้เป็นอัตราก้าวหน้า
เพราะในปัจจุบันนี้ อัตราภาษีปรับปรุงที่ดินมี
ลักษณะถดถอยเมื่อที่ดินมีราคาสูงขึ้นในระดับ
เกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท

(๒) เนื่องจากประเทศไทยไม่อาจที่จะ
หลีกเลี่ยงการพึ่งอยู่กับรายได้จากภาษีทางอ้อม
ซึ่งมีลักษณะถดถอย เราควรจะลดการถดถอย
ของภาษีนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีสินค้าใช้

และภาษีการค้าในส่วนของภาษีการค่านั้น อัตราภาษีในธุรกิจที่สองให้แก่กลุ่มคนที่ร่ำรวยควรจะเพิ่มสูงขึ้นได้มาก อาทิเช่นธุรกิจสถานเริงรมย์ สถานอาบอบนวด หรือภัตตาคาร เป็นต้น สำหรับสินค้าชิ้นนั้น อัตราภาษีควรจะเพิ่มสำหรับสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการครองชีพ อาทิเช่น รถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่มีกำลังม้าสูง ๆ เครื่องบำรุงความสุขต่าง ๆ เช่น สเตอริโอ เครื่องสำอางค์ หรือเครื่องแต่งกาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเพิ่มภาษีสินค้าชิ้นนั้นควรที่จะศึกษาให้แจ้งชัดเสียก่อนว่า สินค้าใดบริโภคด้วยบุคคลที่มีระดับรายได้ใด มิฉะนั้นแล้วอาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนยากจนไปด้วย

(๓) ในด้านการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาล นอกจากข้อเสนอแนะ ๒ ข้อดังกล่าวข้างบนแล้ว การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรนับว่า

เป็นสิ่งที่ควรจะเร่งกระทำอย่างยิ่ง โดยเหตุที่การหลบเลี่ยงและการหลบหลีกภาษีอากรนั้นได้เป็นที่แพร่หลายทั่วไป ความสนใจควรจะมุ่งไปในด้านการควบคุมติดตามประเมินภาษีบริษัทและห้างร้านค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจควรจะมุ่งไปสู่การประเมินภาษีของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ซึ่งรายได้ที่ได้รับนั้นมักจะเป็นรายได้ในรูปเงินสด อาทิเช่น แพทย์ ทนายความ นักบัญชีและสถาปนิก การแก้ไขในเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บนั้นควรจะทำไปควบคู่กับการจัดพนักงานภาษีอากรที่ให้ความร่วมมือกับบรรดาผู้หลบเลี่ยงภาษีอากรต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรจะนำรายได้มาสู่รัฐเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งอาจจะเพิ่มรายได้ถึงเท่าตัวโดยที่ไม่ต้องมีการขึ้นอัตราภาษีเลยก็ได้

ตารางที่ ๘

การเปรียบเทียบระหว่างการกระจายรายได้ก่อนหักภาษี และ
การกระจายรายได้ภายหลังหักภาษีแล้ว

	Gini Coefficient		เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้
	ก่อนหักภาษี	ภายหลังการหักภาษี	
๒๕๒๑			
ฐานรายได้ของครอบครัว	๐.๔๒๘๖	๐.๔๐๘๗	-๔.๔
ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว	๐.๔๘๗๓	๐.๔๘๗๘	+๐.๑
๒๕๑๔			
ฐานรายได้ของครอบครัว	๐.๕๐๒๑	๐.๔๘๘๒	-๐.๖
ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว	๐.๕๓๑๖	๐.๕๓๔๓	+๐.๕

หมายเหตุ เครื่องหมายลบแสดงถึงการลดลงในความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่วนเครื่องหมายบวกแสดงถึงการเพิ่มขึ้นในความไม่เท่าเทียมกันของรายได้